

הנושא את האשה פרק שנים עשר כתובות

מוזמן אחי העולם הבא. מימה והלא כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב ופירש הרב ר' מאיר כל היכא דאמר מוזמן לחיי העולם הזה היינו צלל דין ובלא יסורין: **אותו** היום שמת רבי במשה קדושה. שהיו קורין אותו רבינו הקדוש וזהו דמניא בשליה סוטה (דף מט.) משמת ר' בטלה עונה ויראה י"ל קדושה בכלל והרב רבי חיים כהן היה אומר אילמלי הייתי כשנפטר ר"ת הייתי מטמא לו דהאי בטלה קדושה דקאמר הכל היינו קדושת כהונה וכן מוכח מדקאמר אותו היום משמע אותו היום דוקא ומו לא וזהו דאמר בירושלמי דמס' ברכות צ"י מי שמתו כשמת רבי אמרו אין כהונה היום ואין נראה לרבי דכמדותיה לרבי דהתם מייירי בטומאת בית הפרס דרננן אכל טומאה לאוריימא לא: ומנח

כה א ב מ"י פ"י: סגן אכל הלכה י סגן עשין דרננן כ טושי"ע י"ד סימן שג סעף ב: ב ג ד ה ו ז ח ט י י"ד טושי"ע פ"ד מהל' כלי המקדש הלכה ב ופ"א מהלכות מלכים הלכה ז פ"א עשין קטו טושי"ע י"ח וסימן רמה סעף ב: כ"ה: כו ז מ"י פ"י"ה מהלכות שבת הלכה י סגן לאוין פה טושי"ע י"ח כ"ה ז מ"י פ"ד מהלכות ש"ת הלכה טושי"ע י"ד סימן רמו סעף א: ו

מוסף רש"י

ויתוב רבי חנינא אבראי. מתוך פניה ר' חנינא חסון לא נכנס לבית מדרשו והיה יושב בחוץ ומתוס כבודו יצא לו וז' אלו (שב"ת טו.) ולא הרה ליה לרבי כ"ו וקאמא לבבל. שלא היה רבי חנינא גדול הימנו, לא נמורה ולא נפנים ולא יקפ ליה לר' וז' אלו (שם.) לר' אפס מיכף הוי כייף ליה. שהי זקן ממנו (שם.) מחולי מעיים. שמתקין ציפורין ומתמקן עונתיהן (שב"ת ק"ח.) ר' חנינא. כ"ד חמא (ב"מ פ"ה.) דאיתניא כיתנא ושדינא. וזרע אלו ויעוני פסקן. שדינא נישב. ומגדלנא נישב. וקולע אלו ממנו רשות וממנו (שם.) וצדינא טביא. וא"ל ד' צניס (שם.) ואריכנא מגילתא. ומתקן אלו מערותיהם קלפס (שם.) חמשא חומשי לחמשא ינוקי. לכל אחד ספרו (שם.) ומתנינא. על פה (שם.)

והושיבו ישיבה. לעסוק בתורה: **לאחר שלשים יום**. של פטירתו מיד ולא תהיו עסוקין בהספד: **שמעון בני חכם**. הוא. ולקמן פריך מאי קאמר: **חנינא בר חמא ישב צראש**. הישיבה: **סבור מינה משום** עורה. דבני כפרים דמתיכו לעיירות ואמו למספדיה. כיון דחזו דהא אספדוהו בצרכין וקא אמו כולי עלמא מעיירות ומכפרים אמרי משום יקרא הוא דקאמר: **יומא דאשכבתיס**. יום פטירתו: **לריכא למימר**. דר"ג דכבוד הוי נשיאה: **לך ולמטלעתך**. פסקה היה כדלמריקן בעלמא (פוסק דף נג.) לוי אחוי קידה וטלע: **מאי קשיא ליה**. לר"ש צרבי דאמר לריכא למימר אמאי לריכא הו קרא כתיב: **ההוא ממלא מקום אבותיו הוה**. כלומר אין דאחוי חסוב ממנו אכל כאן הרי אחוי חכם ממנו: **יסיב רבי חנינא אבראי**. חזן לבית המדרש שלא היה נכסף לר' אפס: **וקאשא**. לנבל: **כלילא שרי**. ללאת דה בשבת מאי טעמא מאן דרעה למיפק כלילא אחיה חשונה ואשה חשונה לא שלפא חשונה צפרק במה אשה יולאה (שב"ת דף נט.) **מיכף הוה כייף ליה**. קודם שיגלה ממקומו אכל לר' חנינא לא כייף: **וזה הוה ר' חייא**. ולמנייה רבי ראש ישיבה: **קברו של רבי**. ארונו של רבי הורדתי עליו דמעות: **צברב שבת סימן יפה**. שיכנס למנוחה מיד: **במולאי יוה"כ**. נמחלו עונותיו וסימן יפה לו: **לא אפגריה**. לא אנטלי' מנחות: **שדינא**. זרענא: **ומגדלנא נישב**. מקלע אני ממכורת. ודומה לו אין פורסין נשנין ליונים (ב"ב דף כג.) **וויידנא טביי**. צבייס: **ואריכנא מגילתא**. ומתקן אני קלפס. אריכנא לשון תיקון כדלמר במסכת סוטה (דף מד.) אריך או לא אריך כלומר מתוקן או אינו מתוקן וכן עורא (סימן ז) נמי כתיב וערות מלכא לא אריך לנא למחול: **לא סהא כדבר הוה בישראל**. כלומר שלא אומר כדבר זה לעולם: **נהוג נשיאותך ברמיס**. שמהא יושב בין הגדולים: **ורוק מרה**. אימה. שמהא אימתך עליהם: **בזינעא**. מכבד כל אחד ואחד: **בפרהסיא**. מעיל עליהם אימה להודיע נשיאותו: **רבי מוטל**. נחליו בצפורי ומקום קברו מוכן לו צניט שערים: דמלילא

ביממא יעד דספדי תריסר ירחי שתא ההוא יומא דאשכבתייה דרבי נפקא בת קלא ואמרה כל דהוה באשכבתייה דרבי מוזמן הוא לחיי העוה"ב הריקא כובס כל יומא הוה אתי קמיה ההוא יומא לא אתא כיון דשמע הכי שיהו לאוגרא ונפל לארעא ומית יצתה בת קול ואמרה אף ההוא כובס מוזמן הוא לחיי העולם הבא: **שמעון בני חכם**: מאי קאמר הכי קאמר יא"פ ששמעון בני חכם גמליאל בני נשיא אמר לוי צריכא למימר אמר רבי שמעון בר רבי צריכא לך ולמטלעתך מאי קשיא ליה הא קרא קאמר ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור והוא ממלא מקום אבותיו הוה ורבן גמליאל אינו ממלא מקום אבותיו הוה ורבי מאי טעמא עבד הכי נהי דאינו ממלא מקום אבותיו בהכמה יכיראת חטא ממלא מקום אבותיו הוה: חנינא בר חמא ישב בראש לא קיבל רבי חנינא שהיה ר' אפס גדול ממנו שתי שנים ומחצה יתיב רבי אפס ברישא ויתוב רבי חנינא אבראי ואמא לוי ויתוב גביה נח נפשיה דרבי אפס ויתוב רבי חנינא ברישא ולא הוה ליה ללוי איניש למיתב גביה וקאמא לבבל והיינו דאמרי ליה לרב (ג) גברא רבה אקלע לנהרדעא ומטלע ודריש כלילא ישרי אמר שמע מינה נח נפשיה דרבי אפס ויתוב רבי חנינא ברישא ולא הוה ליה ללוי איניש למיתב גביה חנינא נח נפשיה ור' אפס כדיתבי תיב ולא הוה ליה ללוי איניש למיתב גביה וקאמא איבעית אימא לוי לר' אפס מיכף הוה רבי חייף ליה ואי בעית אימא כיון דאמר ר' חנינא בר חמא ישב בראש לא סגי דלא מליך דכתיב בהו בצדיקים יתגור אומר ויקם לך והא הוה ר' חייא נח נפשיה והאמר ר' חייא אני ראיתי קברו של רבי הורדתי עליו דמעות איפוך והאמר רבי חייא אותו היום שמת רבי במלה קדושה איפוך והתניא כשחלה רבי נכנס ר' חייא אצלו ומצאו שהוא בוכה אמר לו רבי מפני מה אתה בוכה והתניא מת מתוך השחוק סימן יפה לו מתוך הבכי סימן רע לו פניו למעלה סימן יפה לו פניו למטה סימן רע לו פניו כלפי העם סימן יפה לו כלפי הכותל סימן רע לו פניו ירוקין סימן רע לו פניו צהובין ואדומים סימן יפה לו מת בע"ש סימן יפה לו במו"ש סימן רע לו מת בערב יוה"כ פ סימן רע לו במוצאי יוה"כ פ סימן יפה לו מת מחולי מעיים סימן יפה לו פ מפני שרובם של צדיקים מיתתן בחולי מעיים א"ל אנא אתורה ומצות קא בכינא איבעית אימא איפוך ואיבעית אימא לעולם לא תיפוך ר' חייא עסוק במצות הוה ורבי סבר לא אפגריה והיינו ר' חנינא ור' חייא א"ל ר' חנינא לר' חייא בהדי דידי מינצת דאם חס ושלום נשתכחה תורה מישראל מהדרנא ליה מפלפולי א"ל ר' חייא אנא עבדי דלא משתכחה תורה מישראל דאיתניא כיתנא ושדינא ומגדלנא נישב וצדינא טביא ומאכילנא בישרא ליתמי ואריכנא מגילתא ממשכי דטביא וסליקנא למתא דלית בה מקרי דרדקי וכתיבנא חמשא חומשי ינוקי לחמשא שיתא סידרי לשיחא ינוקי לכל חד וחד אמרי ליה אתני סידרך לחברך והיינו דאמר רבי כמה גדולים מעשה חייא א"ל ר"ש ב"ר אפילו ממך א"ל אין א"ל רבי ישמעאל ברבי יוסי אפילו מאבא א"ל חס ושלום לא תהא כזאת בישראל **אמר להן לבני קמן אני צריך נכנס ר' שמעון אצלו מסר לו סדרי חכמה אמר להן לבני גדול אני צריך נכנס רבן גמליאל אצלו ומסר לו סדרי נשיאות אמר לו בני נהוג נשיאותך ברמיס יזווק מרה בתלמידים איני והא כתיב ואת יראי ה' יכבד ואמר מר "זה יהושפט מלך יהודה כשהיה רואה תלמיד חכם היה עומד מכסאו ומחבקו ומנשקו וקורא לו רבי רבי מרי מרי לא קשיא הא בצניעא הא בפרהסיא תניא רבי מוטל בצפורי ומקום מוכן לו בבית שערים והתניא צדק צדק תרדף הלך אחר ר' לבית שערים י"ר בבית שערים הוה אלא כיון דחלש אמטוהו לצפורי דמלילא**

(א) שנת נט. (ב) ואלר"ג פ"ק (כ) (ג) [שבת ק"ח:] (ד) ועיי' למא מיתות נעולס לא חסידן. (ה) כ"מ פ"ה: (ו) יש גורסין בנמיס עיין עיך ערך טו. (ז) [מסכת כ"ד.] (ח) סנהדרין (ט) כעיי' למא מיתות רבי צניט שערים הוה. (י) [שבת ק"ח:]

תורה אור השלם

1. ויכבו בני ישראל את משה בערבת מואב בשישים יום ויחמו ימי כבי אבל משה: דברים לד ח
2. ויחן להם אביהם מקהות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערי מצרות ביהודה ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור: דברי הימים ב כא ג
3. ותגור אמר וקם לך ועל דרדקי נהג אור: איוב כב כח
4. נבזה בעיניו נמאס ואת יראי יי יכבד נשבע להרע ולא ימר: תהלים טו ד
5. צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ אשר יי אליהך נתן לך: דברים טו כ

גליון הש"ס

גם בשהיה רואה ת"ח. בילקוט מלכים ז' א' סו' רכ"ד ל"ח' מנח דבי אליהו מ"מ זכה אליהו ו"ל שחמיה את המת לפי עשה וכו' וכשהיה רואה ב"ח לדיקים היה מנשקן ומתקן ומנשקן: ימנשקן:

הנושא את האשה פרק שנים עשר כתובות קד.

עין משפט
נר מצוה

(6) ע"י יבא, (7) נכנסו
כתיב שבתון, (8) שנות
ממ, (9) לעיל סו, טוטה יג,
(10) ר"ה יג, ממות קג,
(11) מולין ק, ע"ש פירש"י.

תורה אור השלם

1. יבוא שלום ונחור על משכבותם הלך נבחר.
2. איך שלום אמר ה' לשעיה?

3. יחן בלכס קרודי אש מאיר זיקות לכו באור אשכם ובידוקי ברתם קידי יקתה ואת לבם למעצבה השכבון.
4. ממי נקמת רדה והשכבה את ערליה: ויחוקל לב יט

גליון הש"ס

נב' שיכורו עליונים עיין ברין נדרס ד' מ' ע"א: שם אין שלום אבר ה' ז"ל אלהי (שעיה טו):

מוסף רש"י

כל זמן שהיא בבית אביה ושלם היו עונדיה אותה היתומים ולא ויין אותה (עליון ע"ה). גובה כתובתה עשרים וחמש שנים, ואם שקתה יתר על כן יום אחד נמלטה וכן תוספת (שם). חלה אלמנה שלה נכחה כתובתה יורשיתה מזכירין כתובתה. ומתענין ונותן החמה, עד עשרים וחמש שנים, ואם עברו כ"ה שנים ולא תנעוה הפסוקה, דהיי מקן כל זמן שהיא צניע מנין, שלל בעלה ממונת איה, והמוקן גובה כתובתה עד כ"ה שנים ואם לא תנעוה נמלטה (שבושות מה). לפום גמלא שיחנא, לפי כח הגמל עיטויה משא ויטעו סו, מרזין נמשא (שבושות יג). כל מדת חכמים כן היא. מלומלת: ר"ה יג, חסר קורטוב: מנה קטנה מהל, אהל מ' שמעיה נלוג (שם).

תוספות ר"ד

מתני' כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה לעולם ר"ה יג, שהיא בבית בעלה גובה כ' עד כ"ה שנה שיש בכ"ה שנה שתעשה טובה כנגד כ' דבריו ר"מ שאמר משום רשב"י ורבי אבהו ר"ה יג, חסר קורטוב: מנה קטנה מהל, אהל מ' שמעיה נלוג (שם).

דמדליא. דלמרינן נמסכת מגילה (דף 1) למה נקרא שמה נפורה שישבת נראש ההר נליפור: **דעל כמה זימנין לביה הכסא**. דחוליה מעיים וזה הוה: **ואל פסילין ומנה להו וקא מעשר**. לחלוק ולהניח: **ספא וזמר**. הספד: **אחללים ומקוקים**. מלאכים ודוקים מנזקי ארץ: **ולא נהניתי בעולם הוה**. (אפילו) לפי טורח שיגעתי באצבע קטנה שלי: **יבואו דוקים וילאו לקראתו ויבא בשלום**. ואמר כך ינחו דוקים על נשכותם: **הולך נכחו**. דרך ישרה: **מתנני' כל זמן שהיא צניע אביה**. והיורשים זונה שם: **גובה כסופה**. כספלה: **שפעשה טובה**. מנכסי יתומים נותנת להם ומלח לשכניה: **תחמיס אומריס**. לא הוזכרו עשרים וחמש לענין הטובה שפעשה ולא אפקדיה רבנן כתובה ושטהזכרו עשרים וחמש לענין הממילה הוזכרו דהואיל ושמקא ולא מצעה כל השנים הללו ממלתה הלך כל זמן שהיא צניע בעלה אין שמיקתה ממילה אלא מפני שמכניזין אותה היא צניע למחוט על כתובהה אבל צניע אביה נמסכתה כ"ה שנים ממילה היא: **מסה יורשיה מזכירין כסופה נ'**. כלומר לריכס למחוט על כתובהה כמין כ"ה שנים: **גמ' ענייה שניאל**. כסופתה מועטת אצורה לרבי מאיר כסופה שטובה בכ"ה שנים: **ומרסא כה בייסוס**. שהיתה עשירה וכתובהה מרובה תפקיד כתובהה ענובה של כ"ה שנים: **לפוס גמלא שיחנא**. המשו לפי הגמל. אף כאלו לפי עושה טובה: **מסה שפאלס**. לר"מ דטעמא משום טובה: **שפאלס**. שנחשבו טובה לחשבון כתובהה לפי חשבון השנים להפסיד לכל שנה אחת מעשרים וחמש כסופתה אם לא שהתה כ"ה שנים אלא חזין אם שלישית או רביעית. משלש לזמן חלוקה לפי חשבון הוא כדמנן (מכות דף ה.) משלשין כדמנן ואין משלשין נמכות: **כל מדה חכמים כן**. העמידה יחד ולא תמוט: **אבל עטר כסופה יולא**. צניע דין מתחת ידה: **גובה כסופה לעולם**. שאילו מתלטה היתה מוסרת להם עטר הכסופה: **שלא כסופה**. אם שתק עשרים וחמש שנים ולא מיחה על חובו לא הפסיד נכח: **אלמנה כה אחולי**. היא שנתינת מהן כל השנים הללו וכתובהה אינה מלוא ולא חסירה זה ממון: **לעולם לא יקע**. הלך דווקא בעל חוב הוא אלמנה דלא נקטא עטרה אחילת. ודקשיף לך במאי גביא כשחייב מודה: **שנוין**. בעלי נרימא: **גרופה הרי היא כבעל חוב**. לנכות לעולם שלא כהזכרה דודולא לא מתלה: **כשחייב מודה**. שלא נתקבלה כתובהה: **נר קוא**. שם חסם: הרי

דמדליא ובסוס אוירא ההוא יומא דנח נפשיה דרבי גורו רבנן תעניתא ובעו רחמי ואמרי כל מאן דאמר נח נפשיה דר' ידקר בחרב סליקא אמתייה דרבי לאוגרא אמרה עליוני' מבקשין את רבי והתחונני' מבקשין את רבי יהי רצון שיכופו התחוננים את העליונים כיון דהואי כמה זימני דעייל לבית הכסא וחלץ תפילין ומנה להו וקמצימער אמרה יהי רצון שיכופו עליונים את התחוננים ולא הוה שתקי רבנן מלמביעי רחמי שקלה כווא שדייא מאיגרא [לארעא] אישתיקו מרחמי ונה נפשיה דרבי אמרו ליה רבנן לבר קפרא זיל עיין אול אישכחיה דנח נפשיה קרעיה ללבושיה ואהדריה לקרעיה לאחוריה פתח ואמר אראלים ומצוקים אחוה בארון הקדש נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקדש אמרו ליה נח נפשיה אמר להו אתון קאמרתו ואנא לא קאמינא בשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה אמר רבש"ע גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה יהי רצון מלפניך שיהא שלום במנוחתו יצתה ב"ק ואמרה יבא שלום ינחוה על משכבותם על משכבך מיבעי ליה מסייע ליה לר' חייא בר גמדיא דאמר רבי חייא בר גמדיא אמר ר' יוסי בן שאול בשעה שהצדיק נפטר מן העולם אומרים מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע צדיק פלוני בא ואומר להם יבואו צדיקים ויצאו לקראתו ואומרים לו יבא בשלום ינחוה על משכבותם "אמר ר' אלעזר בשעה שהצדיק נפטר מן העולם שלש כיתות של מלאכי השרת יוצאות לקראתו אחת אומרת לו ב"בא בשלום ואחת אומרת הולך נבחו ואחת אומרת לו יבא שלום ינחוה על משכבותם בשעה שהרשע נאבד מן העולם שלש כיתות של מלאכי חבלה יוצאות לקראתו אחת אומרת "אין שלום "אמר ה' לרשעים ואחת אומרת לו למעצבה יושבב

ואחת אומרת לו ירדה והשכבה את ערליה: **מתנני' כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה לעולם כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנים** שיש בכ"ה שנים שתעשה טובה כנגד כתובתה דברי ר' מאיר שאמר משום רשב"ג יחכ"א כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנים **אלמנה כה אחולי** ר"ה יג, חסר קורטוב: מנה קטנה מהל, אהל מ' שמעיה נלוג (שם).

ואחת אומרת לו ירדה והשכבה את ערליה: **מתנני' כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה לעולם כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנים** שיש בכ"ה שנים שתעשה טובה כנגד כתובתה דברי ר' מאיר שאמר משום רשב"ג יחכ"א כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנים **אלמנה כה אחולי** ר"ה יג, חסר קורטוב: מנה קטנה מהל, אהל מ' שמעיה נלוג (שם).

ומרתא בת ביתוס עשרים וחמש שנים

דהך פירכא ליתא אליבא דרבי קפרא דלמר לקמן לא שני אלא מנה ומלמיה אכל תוספת אית לה דלענין כסופה דלוריימא מרתא בת ביתוס וענייה שניאל שות אלא אליבא דר' יוחנן דלמר דאפילו תוספת אין לה איירי הכל ולי נראה דלרבי דרובע איתא דהכא אליבא דרבי מאיר איירי ולקמן לא קאי נר קפרא אלא אליבא דרבנן דלמרי גובה כסופתה צניע אביה עד כ"ה שנים והואיל ושהתה כל כך ומלתה ואמר נר קפרא דדוקא מנה ומלמיה מלתה אכל תוספת דהואיל כמו ומנה דעלמא לא מתלה כמו שאר בעל חוב דלא מחיל אכל לרבי מאיר דמפסדה משום שיש בעשרים וחמש שנה שפעשה טובה כנגד כתובהה אין חילוק בין תוספת למנה ומלמיה דלפוס גמלא שיחנא דלי לא מימא הכי אלא אדר"מ קאי אס כן ליה דלפוס גמלא שיחנא אס כן קשה לדידיה אלמנה דכסופתה מנה עד כ"ה שנים וצמולה דכסופתה מלמיה עד כ"ה שנים ודומה לי דבר פשוט דלרבי דרבנן קאי לקמן דכולה סוגיא דלקמן מיירי אליבא דרבנן: **היכי דמי אי דלא נקיטא כתובה במאי גביא**. מימא דמאי לא דייק כמו ין כמתנימין במאי גביא בשלם שהתה כ"ה שנים אלא לכו נקטא כתובה וקמי דמתלה כ"ה וי"ל דלמתי' ליכא למיפך דליכא למימר דמתני' בעיני מיתה והא אליבא דרבי קיימא דלדידיה (לעיל פט:) אלמנה גביא צעדי מיתה והא דקמא ר' דלא נקט' כמתנה צידה גמלא גביא היינו גט דכמאן דכתב ציה מנה ומלמיה דמי דלרבי (שם) גרושה לא גביא אלא צנט: אמר

בההיא פורתא אחילתא אמר קורטוב אינו יכול לטבול בהן אמר רב יהודה אמר רב העיד רבי ישמעאל ברבי יוסי לפני רבי שאמר משום אביו ילא שנו אלא שאין שטר כתובה יוצא מתחת ידיה אכל שטר כתובה יוצא מתחת ידיה גובה כתובהה לעולם ורבי אלעזר אמר אפילו שטר כתובה יוצא מתחת ידיה אינה גובה אלא עד עשרים וחמש שנים לרב יוסף ענייה שבישראל עד עשרים וחמש שנים ומרתא בת ביתוס עד עשרים וחמש שנים אמר ליה ילפום גמלא שיחנא איה איבעיא לה לרבי מאיר מהו שתשלש תיקו: והחכמים אומרים כל זמן: אמר ליה אביו לרב יוסף אחאי קודם שקיעת החמה גובה כתובהה לאחר שקיעת החמה לא גביא ליה אין כל מדת חכמים כן היא בארבעים סאה בארבעים סאה חסר אביו ילא שנו אלא שאין שטר כתובה יוצא מתחת ידיה גובה כתובהה לעולם ורבי אלעזר אמר אפילו שטר כתובה יוצא מתחת ידיה אינה גובה אלא עד עשרים וחמש שנים מתיב רב ששת יב"ח גובה שלא בהזכרה היכי דמי אי דלא נקט שטרא וב"ח הוא דלאו בר אחולי הוא הא אלמנה אחילתא הוא מותיב לה והוא מפרק לה ילעולם דלא נקט שטרא והכא במאי עסקינן כשחייב מודה והאמר ר' אלעא שנוין גרושה הרי היא כבעל חוב גביא גביא אלא לאו דנקיטא כתובה ונרימא מודה אמר רב רבנן בר יצחק כגון רבי יהודה בר קוא בכתובהה דבי בר קוא תבעה כתובהה הרי

במקום שאין כותבין כתובה וסוכמיה על תנאי ב"ד אינן שאבדהה אבל אם שטר וכו' פ"י שאילו מחלתה היתה מחוברת לן שטר כתובהה ר"ה יג, אמר אפילו שטר כתובה יוצא מתחת ידיה אינו גובה אלא עד כ"ה שנה מתיב ר"ש ב"ח גובה שלא (בהכרזה) (בהכרזה) פ"י אס שתק כ"ה שנים ולא מיחה על חובו אינו מפסיד בכך ה"ד אי דלא נקט שטרא במאי גביא אלא דנקט שטרא וב"ח הוא דלאו בר אחולי הוא הא אלמנה אחילתא פירוש האלמנה היא בת מחילה מפני שמתניתין לא השנינו וכתובהה אינה כולה ולא חסרה בה פמק אבל בעיה למה הוא רוצה לחמול חובו הוא מותיב לה והוא מפרק לה כשחייב מודה:

במ א טושיע י"ד סימן
תנ עטף י גבי':
ל ב ג מ"י פט"ו מהל'
אחות הלכה נכ סמג
ענין מה טושיע ר"ה
סימן קא עטף פ':
לא ד ה טושיע ח"מ
סימן נא עטף פ':
לב ו מ"י שם הלכה נא
סמג שט טושיע
ר"ה עטף סימן קט"ו:
לב ז מ"י שם טושיע שם
עטף פ':

תוספות ר"ד

תוספות ר"ד (במשך)
ניחא להו ליחמי משום
מזוה ואין מחשבים ממנה
כלום אלא טעם אביד
כ"י היא מפני שכ"י הזמן
מחילה ליה כתובהה והלך
היה בבית בעלה
ותונית מנכסי גובה כ'
לעולם שיה שחקה לא
מפני שמחלה אלא בעבור
מונותיה שאין אם היה
רוצה להבנותה כתובהה
לא היתה מקבלת היא
כדי היתא תפסיד מונית
וכ"ו שהיא בבית אביה
ולא היה זנין אותה שם
גובה כתובהה עד כ"ה
שנים אבל אם שהתה
כ"ה שנים ולא תבעה
מחלתה ורואק כשלא
היה זונין אותה שם אבל
אם היה זונין אותה שם
זה שחקה מפני המונית
שחקה שאפילו אם היה
רוצה להבנותה כ"י היא
לא היתה מקבלת שלא
תפסיד למונותיה וכ"ו
גם ר"ה ד"ל הא דארמין
כ"ו שהיא בכ"א גובה
כתובהה עד כ"ה שנים
דקא כשאינה ניונית מהם
אבל אם היתה ניונית
מהם גובה כ' לעולם וכך
פ"י המורה בירש פ' א"ש
דארמין תוספת כתובה
בכתובה למא י"מ וכ"ו
עד כ"ו שהיא בכ"א תנן
בנושא כ"ו שהיא בבית
בעלה כמשך אלמנהה
גובה כתובהה לעולם וכ"ו
שהיא בכ"א שלא היו
עובדים אותה היתומים
ולא זנין גובה כתובהה
עד כ"ה שנים ואם שהתה
יותר מכאן מחלוהו וכן
כתובה והכא דפי המורה
כ"ו שהיא בכ"א והיורשים
זנין אותה וגם זה פ"י
לר"מ שאין טעמו בעבור
מחילה אלא בעבור הטובה
ועשת מנכסי היתומים ואם
היא בכ"א א"ש שנים
אותה שם אם עשת טובה
ממונותיה שלה הן ואין
עוליה לה ככתובהה אבל
דבריו חכמים דבעייהו
משום מחילה אין לפרש
אלא כגון שלא היו
זנים אותה. מה יורשיה
מזכירם כתובהה עד כ"ה
שנה כפי כל הנשבעים
מוקי לה כשנשבעה ומתה
שאין אדם מוריש שבעה
לכניו מפני שאינו ממון:
ק"ל אביו לרבה אתא
א"ל שקיעת החמה גביא
כ"י לאחר שקיעת החמה
לא גביא כ' בהאי פורתא
אחילתא יאיל איל כל
מדות חכמים כן היא
במ' סאה הוא טובל במ'
חסר קורטוב א"ש. א"ר
א"ר העיד ר"ש לפני רבי
גובה י"מ שטר כתובה
יוצא שאין שטר כתובה
אבל מתי' שטר
כתובה יוצא מתי' גובה כ'
לעולם פ"י ליש שכ"ה
שנים מחלה כתובהה אלא
כשאין לה כתובהה כגון
מחלתה היתה מחוברת לן

שטר כתובהה ר"ה יג, אמר אפילו שטר כתובה יוצא מתחת ידיה אינו גובה אלא עד כ"ה שנה מתיב ר"ש ב"ח גובה שלא (בהכרזה) (בהכרזה) פ"י אס שתק כ"ה שנים ולא מיחה על חובו אינו מפסיד בכך ה"ד אי דלא נקט שטרא במאי גביא אלא דנקט שטרא וב"ח הוא דלאו בר אחולי הוא הא אלמנה אחילתא פירוש האלמנה היא בת מחילה מפני שמתניתין לא השנינו וכתובהה אינה כולה ולא חסרה בה פמק אבל בעיה למה הוא רוצה לחמול חובו הוא מותיב לה והוא מפרק לה כשחייב מודה:

לד א מתי פט"ו מנ"ג
אחת הלכה כה מנ"ג
ש"ע ארבע סימן קא ספיק
ג:
לה ב מתי פ"ג ע"ג הל' מד
טו"ט ש"ע ספיק ג:
לו ג מתי פ"ג מ"ג הלכות
מלה וזה הלכה ט'
ספיק ש"ע ד' טו"ט ח"מ
סימן קט ספיק ג:
לו ד מתי פ"ג ע"ג הלכה
י' ספיק ש"ע טו"ט ע'
ח"מ סימן ל' טו"ט ע'
לה ה מתי פ"ג ע"ג הל'
ט ספיק ש"ע טו"ט ע'
ח"מ סימן קט ספיק ג
ויסמן אל ספיק ט':

תוספות ר"ד
שלה ליה ר"ג ב"ח
לר"ג ב"י וילמונ רבינו
בשטר כתובה ויצא ח"מ
מחלוקת או בשאין שטר
ויצא ח"מ מחלוקת הלי'
כדברי מי שחל מתי
בשאין שטר ויצא ח"מ
מחלוקת אבל שטר כתובה
יצא ח"מ גובה כתובה
לעולה והל' דחבבי"א כי
אתא ר"ד אריש ב"פ
אריב"ל משום ב"ק ל"ש
אלא מתי אבל תוספת
ר"ד ור"א אריי אפילו
תוספת אל דאריי אריי
תנאי כ' ככתובה דמי
וכן הל' ודוקא תוספת
כתובה דדמיא לכתובה
היא השקלא מנכסי בעלה
ולא חסדא בהו מדי
מכל נתינתה שוכב גמור
מכתיב אביה חוב גמור
הוא גובה לעולם: חמתי'
ד"ח מדיפתי איתת אחיה
הוא גובה כ"ה שנין בבי
נשא פ"י שמת אחיו
בלא בנין ושר אוהו
הוא לטוף אל' הב לו
מוני אל' ל"ש כתובה
תבעתי לדינא לקמיה
דרבא כ"ש אל' ונתה
כ"ה שנים בבי נשא
ובחי דטר דכתפתי אבטי
לה אל' טעמא מאי
אמר רבא כ"ז שריא
בכתיב בעלה גובה כתובה
לעולם דאמרין מחמת
כספיה הוא דלא תבע
פ"י לפני שנים אותה
והבער לה שוקה ואלה
תבעה ה"ז מפני שנה
שם אל' תבעה ולא אשגח
בה כתב לה אדרכתא
אנכסי פ"י שטר שומא
על נכסי אחי לקמיה
דרבא אל' חזי מר חייב
דנן אל' שפיר דנן
אל' להדר לי פ"י מן
הדריא יומא עד דאינא
פ"י אל' לרבא למיהדר
לי ר"ח פ"י דאינא
דשמי לי בכתובתי דכל
מינא דמטא אדרכתא
לדי דהכי אמרין פ"י
הפסקי דאמתי אכיל
פ"י מבי מטא אדרכתא
ליה למיכתב בה הכרז
שנהכסיס הללו שכתבו
אדרכתא וז' עליות מת
היה ששיעבוד כתובה
עליהם מוטלת ולא על כל
נכסיו של זה אל' תיזיל
אדרכתא אשקול מינא
דשלמה יומא אכרותא
אל' הים היכא דליכא
שעות באדרכתא אבל הא
כיון דאיכא טעות באדרכתא לא פ"י שכל מה שעשו בטעות עשו כיון שלא עשו על נכסי המת

אמר רב הונא אמר רב לא שנו א"א מנה מאתים אלא תוספת יש
אה. תימא ר"כ אמאי קאמר רב לעיל לא שנו אלא כשאין
שטר כתובה יולאה מתחת ידה אבל כששטר כתובה יולאה מתחת ידה
גובה כתובה לעולם ומאי רחיה היא משום שטר כתובה הואיל וסוהייה
גובה זה לרב: ה"ג אמאי לקמיה
דרבנא. דרבנא מיבעי ליה למיהדר
פ"י מיומנא דכתיבא אדרכתא דהכי
סנידא ליה לרבנא צ"ה המפקיד וצ"מ
דף לה: ושם) אבל רבא סנידא ליה
למיהדר שטימוי אכרותא מיהו מדקאמר
והא מר הוא דלמר דגרסינן רבא דרבא
סופר הוא נראה דגרסינן רבא דרבא
הוא דלמר הכי צ"ה דב"מ ודף טו:
ושם) ומלינן למימר דשפיר גריס רבא
והאי דקאמר ליה לוייל ולהדר פ"י
מן ההוא יומנא דכתיבא אדרכתא עד
האינא היא אמרה כן אבל לרבא לא
סנידא ליה הכי ומאי דקאמר לה רבא
אמאי לי אדרכתא נראה לי לאו משום
דלי הוה שפיר כתיבא אדרכתא
למיהדר מיומנא דכתיבא אדרכתא אללא
משום דלי לא כתיבא אדרכתא שפיר
ללא מתייבי לשהדורי פ"י אפילו מתי
שלמו יומי דלכתובתא כיון דנעטות
כתיבא אדרכתא כדמסיק:

הדרן עלך הנושא
שני דיני גזירות היו בירושלים
אדמון וחנן בן אבישלו"ם. הכי
גורס ר"ת דהא לר"מ דלמר צ"ה חלק
(סנהדרין דף קג:) דאבשלו"ם אין לו חלק
לעולם הנא הכי מסקינן בשמיה הא
למרינן ביומנא צ"ה הממונה (דף לה):
ושם רשעים ירקנן דלא מסקינן
בשמיהו ואבשלו"ם שם אדם דכתיב
(י' צ"ה) כן אבשלו"ם והכי נמי הא
דלמר צ"ה דשנת (דף יג:) ושם) שנגא
איש ירושלים לא גרסינן שנגא אללא
שנגא (ה' דשנגא רשע הוה וש' מפרש
דמרי שנגא היו דכתיב גישעיה (כ"ז)
כה אמר ה' זכאות לך צא אל הסוהן
הזה אל שנגא אשר על הצית וכתיב
צתיה מה לך פה וגו' הנה ה'
מתלטלך וגו' הכי משמע שהיה רשע
ואחרי' סגוב כתיב (שם) ויהי
כשמוע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו
ותכס נשק ויצא צית ה' וישלח [את]
השלימו חזקיהו וסיעתו לא השלימו
וכשרעה לנאת הוא וסיעתו חזן
לחומה יאל הוא תמלה וצא גבריאל
וסגר הדלת והרגו סנחריב ואז נתנגא
עזו ישעיה הנה ה' מתלטלך ואף על
גב דהכא קרי ליה סופר והסם על
הצית מכל מקום אחד הוא. מ"ר:

הדרן עלך הנושא
שני דיני גזירות היו בירושלים
אדמון וחנן בן אבישלו"ם. הכי
גורס ר"ת דהא לר"מ דלמר צ"ה חלק
(סנהדרין דף קג:) דאבשלו"ם אין לו חלק
לעולם הנא הכי מסקינן בשמיה הא
למרינן ביומנא צ"ה הממונה (דף לה):
ושם רשעים ירקנן דלא מסקינן
בשמיהו ואבשלו"ם שם אדם דכתיב
(י' צ"ה) כן אבשלו"ם והכי נמי הא
דלמר צ"ה דשנת (דף יג:) ושם) שנגא
איש ירושלים לא גרסינן שנגא אללא
שנגא (ה' דשנגא רשע הוה וש' מפרש
דמרי שנגא היו דכתיב גישעיה (כ"ז)
כה אמר ה' זכאות לך צא אל הסוהן
הזה אל שנגא אשר על הצית וכתיב
צתיה מה לך פה וגו' הנה ה'
מתלטלך וגו' הכי משמע שהיה רשע
ואחרי' סגוב כתיב (שם) ויהי
כשמוע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו
ותכס נשק ויצא צית ה' וישלח [את]
השלימו חזקיהו וסיעתו לא השלימו
וכשרעה לנאת הוא וסיעתו חזן
לחומה יאל הוא תמלה וצא גבריאל
וסגר הדלת והרגו סנחריב ואז נתנגא
עזו ישעיה הנה ה' מתלטלך ואף על
גב דהכא קרי ליה סופר והסם על
הצית מכל מקום אחד הוא. מ"ר:

הדרן עלך הנושא
שני דיני גזירות היו בירושלים
אדמון וחנן בן אבישלו"ם. הכי
גורס ר"ת דהא לר"מ דלמר צ"ה חלק
(סנהדרין דף קג:) דאבשלו"ם אין לו חלק
לעולם הנא הכי מסקינן בשמיה הא
למרינן ביומנא צ"ה הממונה (דף לה):
ושם רשעים ירקנן דלא מסקינן
בשמיהו ואבשלו"ם שם אדם דכתיב
(י' צ"ה) כן אבשלו"ם והכי נמי הא
דלמר צ"ה דשנת (דף יג:) ושם) שנגא
איש ירושלים לא גרסינן שנגא אללא
שנגא (ה' דשנגא רשע הוה וש' מפרש
דמרי שנגא היו דכתיב גישעיה (כ"ז)
כה אמר ה' זכאות לך צא אל הסוהן
הזה אל שנגא אשר על הצית וכתיב
צתיה מה לך פה וגו' הנה ה'
מתלטלך וגו' הכי משמע שהיה רשע
ואחרי' סגוב כתיב (שם) ויהי
כשמוע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו
ותכס נשק ויצא צית ה' וישלח [את]
השלימו חזקיהו וסיעתו לא השלימו
וכשרעה לנאת הוא וסיעתו חזן
לחומה יאל הוא תמלה וצא גבריאל
וסגר הדלת והרגו סנחריב ואז נתנגא
עזו ישעיה הנה ה' מתלטלך ואף על
גב דהכא קרי ליה סופר והסם על
הצית מכל מקום אחד הוא. מ"ר:

הדרן עלך הנושא
שני דיני גזירות היו בירושלים
אדמון וחנן בן אבישלו"ם. הכי
גורס ר"ת דהא לר"מ דלמר צ"ה חלק
(סנהדרין דף קג:) דאבשלו"ם אין לו חלק
לעולם הנא הכי מסקינן בשמיה הא
למרינן ביומנא צ"ה הממונה (דף לה):
ושם רשעים ירקנן דלא מסקינן
בשמיהו ואבשלו"ם שם אדם דכתיב
(י' צ"ה) כן אבשלו"ם והכי נמי הא
דלמר צ"ה דשנת (דף יג:) ושם) שנגא
איש ירושלים לא גרסינן שנגא אללא
שנגא (ה' דשנגא רשע הוה וש' מפרש
דמרי שנגא היו דכתיב גישעיה (כ"ז)
כה אמר ה' זכאות לך צא אל הסוהן
הזה אל שנגא אשר על הצית וכתיב
צתיה מה לך פה וגו' הנה ה'
מתלטלך וגו' הכי משמע שהיה רשע
ואחרי' סגוב כתיב (שם) ויהי
כשמוע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו
ותכס נשק ויצא צית ה' וישלח [את]
השלימו חזקיהו וסיעתו לא השלימו
וכשרעה לנאת הוא וסיעתו חזן
לחומה יאל הוא תמלה וצא גבריאל
וסגר הדלת והרגו סנחריב ואז נתנגא
עזו ישעיה הנה ה' מתלטלך ואף על
גב דהכא קרי ליה סופר והסם על
הצית מכל מקום אחד הוא. מ"ר:

הדרן עלך הנושא
שני דיני גזירות היו בירושלים
אדמון וחנן בן אבישלו"ם. הכי
גורס ר"ת דהא לר"מ דלמר צ"ה חלק
(סנהדרין דף קג:) דאבשלו"ם אין לו חלק
לעולם הנא הכי מסקינן בשמיה הא
למרינן ביומנא צ"ה הממונה (דף לה):
ושם רשעים ירקנן דלא מסקינן
בשמיהו ואבשלו"ם שם אדם דכתיב
(י' צ"ה) כן אבשלו"ם והכי נמי הא
דלמר צ"ה דשנת (דף יג:) ושם) שנגא
איש ירושלים לא גרסינן שנגא אללא
שנגא (ה' דשנגא רשע הוה וש' מפרש
דמרי שנגא היו דכתיב גישעיה (כ"ז)
כה אמר ה' זכאות לך צא אל הסוהן
הזה אל שנגא אשר על הצית וכתיב
צתיה מה לך פה וגו' הנה ה'
מתלטלך וגו' הכי משמע שהיה רשע
ואחרי' סגוב כתיב (שם) ויהי
כשמוע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו
ותכס נשק ויצא צית ה' וישלח [את]
השלימו חזקיהו וסיעתו לא השלימו
וכשרעה לנאת הוא וסיעתו חזן
לחומה יאל הוא תמלה וצא גבריאל
וסגר הדלת והרגו סנחריב ואז נתנגא
עזו ישעיה הנה ה' מתלטלך ואף על
גב דהכא קרי ליה סופר והסם על
הצית מכל מקום אחד הוא. מ"ר:

(א) ולעיל ד' (ג) ומדי
ע"י ע"ש ויזכי צ"ה
הר"ש (א) וצ"ה ד' טו:
כ"ז קט"ו (א) לעיל פ"ה:
ה' כן הוא חלק הפסוקים
וכ"ז מהר"ש וגימטא
מבשרה האלו וזכ"ה
לכ"ה (א) וצ"ה צ"ה אביה (מ"א)
טו) וס' חזן מנכסיה נה
אבשלו"ם.

גליון הש"ס
ג"ס אמר רב הב'
במשניות ר"י מנכס' ס'
ל' הגימטא אל' אשתיק
אל' אשתיק קאמרתי אז
אשתיק קאמרתי וע"ש
פירושו: הו"ו ד"ה שני
דיני בו' לא גרסינן
שנגא. ע"י מנייה דף י'
ע"ב מוס' ד"ה רבא:

הגהות הב"ח
(א) ח"ס ד"ה שני. לא
גרסינן אללא שנגא. כ"ז לטון
ח"ס' ב"ק דשנת שנגא
נמי או ח"ס אל' דלמרינן
במטות אללא שנגא והל'
כ"ז ע"י פסקיה היה טעל
דף קג:

מוסף רש"י
תנאי כתובה. תוספת
שזא ממה לסיקף לה
וקן מוונת וכל הנך דמנן
למקור לעיל (ע"ה) ד'
אחרית טעות סופר.
כשלימו כמנ' כשטר. סופר
הוא שעה. אלל זה לא
לזה לו טעמיה בלא אחריות
נכסי. ללא עדי איש וזו
כ"ז ויב"ח י"ד ונמי שכתב
ב"ז אחריות למי ורש"י
ב"ב ספ"ט.
הדרן עלך הנושא

תוספות ר"ד (המשך)
אל' הוא מר הוא דאמר
אחריות ט"ס הוא פ"י
ה"ז שמה הסופר טעה
לכתוב והוא טעה ואל' כתב
בה אשתו ויענה והדר
ברור שלא נכתבה כ"א
על נכסי המת אל' הוא
אפילו רבא ב"ש הוא
סבר הני והני דידיה נכתבו
ולא היא דמנן דאזלא
ומשכתי לה ואל' שקול
דידך והל' לי דידי פ"י
אזלא האשה ומשכתי
לשדה ששמו לה ב"ד
ודבעלה מיכספו שלא
ישכתיס הירוש שהוא
בטות שיתור ויקח את
שלו מידה ויאמר לה
טל שלי המשוכתי לכ"ז
ואתי לאפוקי לעו על כ"ה
דין שלא עיינו בתקנתה
של זו:
פ"י שני דיני גזירות היו
בירושלים אדמון
וחנן בן אבשלו"ם חנן אומר
שני דברים ואדמון אומר
שבעה מי שהלך למדינת
הים ואשתו תובעת מזונות
חנן אומר תבעה כסוף ולא
תשבע בתחלה ונחלקו עליו
כ"ז כהניס גדולים ואמרו
תשבע בתחלה וכסף
א"ר ב"ה כדבריהם. א"ר
ב"ז יפה אומר חנן לא
תשבע אלא בסוף פ"י
לו ואדמון ד' חנן אומר

תוספות ר"ד (המשך)
אל' הוא מר הוא דאמר
אחריות ט"ס הוא פ"י
ה"ז שמה הסופר טעה
לכתוב והוא טעה ואל' כתב
בה אשתו ויענה והדר
ברור שלא נכתבה כ"א
על נכסי המת אל' הוא
אפילו רבא ב"ש הוא
סבר הני והני דידיה נכתבו
ולא היא דמנן דאזלא
ומשכתי לה ואל' שקול
דידך והל' לי דידי פ"י
אזלא האשה ומשכתי
לשדה ששמו לה ב"ד
ודבעלה מיכספו שלא
ישכתיס הירוש שהוא
בטות שיתור ויקח את
שלו מידה ויאמר לה
טל שלי המשוכתי לכ"ז
ואתי לאפוקי לעו על כ"ה
דין שלא עיינו בתקנתה
של זו:
פ"י שני דיני גזירות היו
בירושלים אדמון
וחנן בן אבשלו"ם חנן אומר
שני דברים ואדמון אומר
שבעה מי שהלך למדינת
הים ואשתו תובעת מזונות
חנן אומר תבעה כסוף ולא
תשבע בתחלה ונחלקו עליו
כ"ז כהניס גדולים ואמרו
תשבע בתחלה וכסף
א"ר ב"ה כדבריהם. א"ר
ב"ז יפה אומר חנן לא
תשבע אלא בסוף פ"י
לו ואדמון ד' חנן אומר